

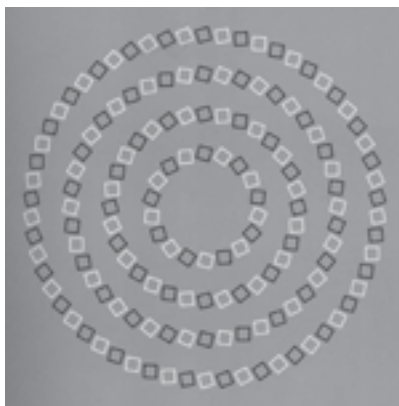

SPIRALE ILI KRUŽNICE?

Nikol Radović, Sisak

Mnoge iluzije kao da se „gibaju” i pri tome nam daju krivu povratnu informaciju/sliku o geometrijskim likovima/krivuljama koje se na iluziji nalaze. Pozabavimo se takvim iluzijama.

Primjer 7. Nacrtajmo *sketcholuziju* prema iluziji na slici 39.

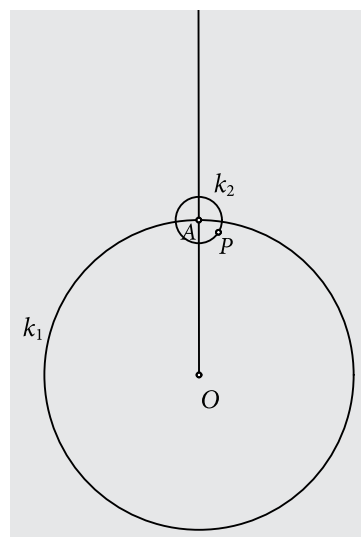

Slika 39.
 Spirale ili kružnice?

Korak 1. U izborniku *Uređivanje* odaberimo naredbu *Postavke* → *Boja* → *Podloga* → Neka nijansa sive.

Korak 2. Zadajmo dvije dužine različitih duljina, r i d .

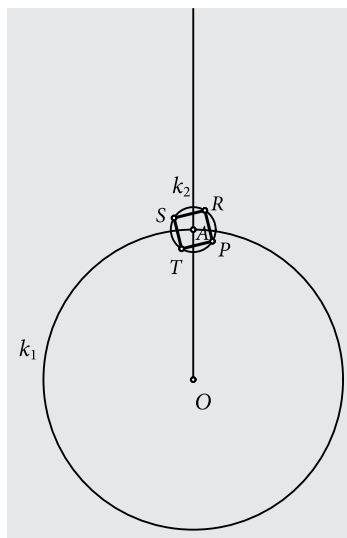
Korak 3. Nacrtajmo kružnicu $k_1(O, r)$. Na toj kružnici konstruirajmo točku A koja će biti sjecište dijagonala kvadrata $PRST$, duljine d , te točke O i A spojimo polupravcem OA (označimo redom točku O pa točku A , te u izborniku *Konstrukcije* odaberemo naredbu *Polupravac*), slika 40.

Slika 40.

Korak 4. Konstruirajmo kvadrat $PRST$. (Konstruiramo pomoćnu kružnicu $k_2(A, d)$. Na kružnici konstruiramo točku P . Da bismo dobili preostale vrhove kvadrata, možemo raditi klasično, crtajući usporedne i okomite pravce, i njihova će sjecišta biti traženi vrhovi. Isto tako, možemo pomoću neke od transformacija ravnine, npr. rotacije, označiti točku A kao središte rotacije. Označimo točku P pa u izborniku *Transformacije* odaberemo naredbu *Rotirajte* i potvrdimo veličinu kuta od 90° , i tako još dva puta. Dobivene točke označimo i spojimo dužinama, pri čemu u izborniku *Zaslon* odaberemo naredbu *Širina crte* $\rightarrow$ *Debelo*.) Slika 41.

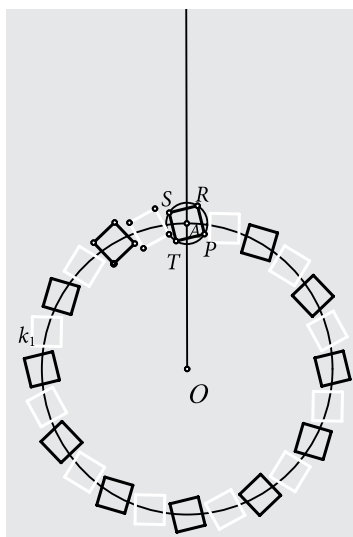
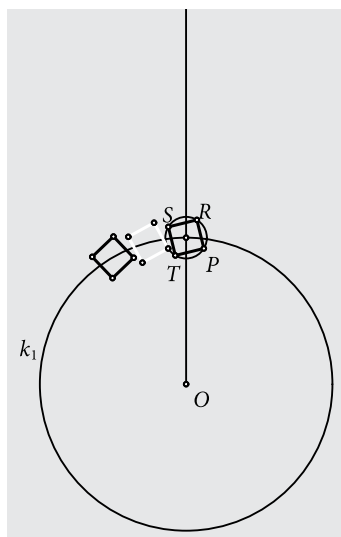
Slika 41.

Korak 5. Neka je točka O središte rotacije. Označimo kvadrat $PRST$ i u izborniku *Transformacije* odaberemo naredbu *Rotirajte*, pri čemu za veličinu kuta stavimo 15° . Rotiranom kvadratu promijenimo boju stranica tako da u izborniku *Zaslon* odaberemo naredbu *Boja* i odaberemo neku drugu boju. Postupak ponavljamo, slika 42.

Korak 6. Nakon m ponavljanja postupka iz *Koraka 5.* dobivamo sliku 43.

Slika 42.

Slika 43.

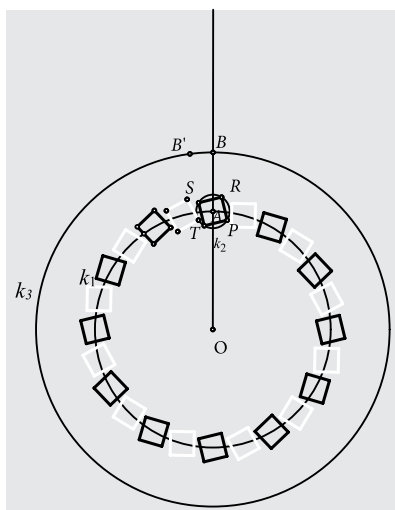
Korak 7. Nacrtajmo pomoćnu kružnicu $k_3\left(O, \frac{3}{2}r\right)$.

Korak 8. $B = k_3 \cap OA$.

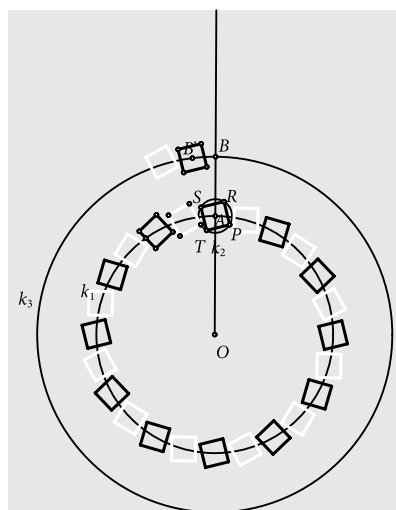
Korak 9. Rotirajmo točku B oko središta O za veličinu kuta od 7.5° , slika 44.

Korak 10. Označimo točke A i B' pa u izborniku *Transformacije* odaberimo naredbu *Označite vektor*. Kvadrat $PRST$ (i njemu prvi susjedni) translaticiramo za vektor $\overline{AB'}$, slika 45.

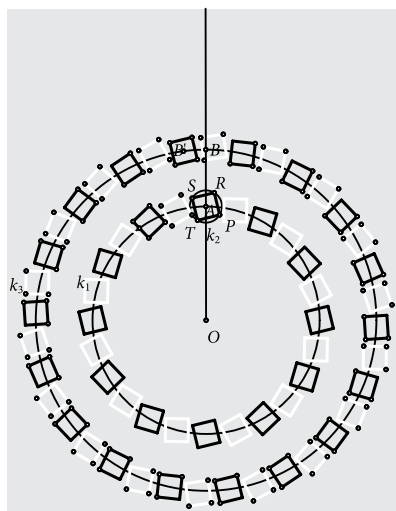
Slika 44.

Slika 45.

Korak 11. Oko središta O rotiramo kvadrate za veličinu kuta od 20° . Nakon n rotacija dobivamo sliku 46.

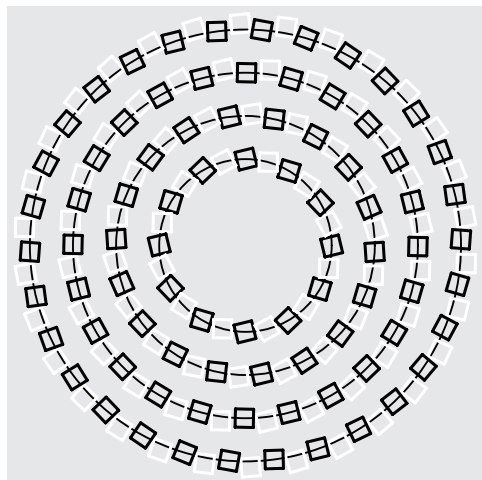

Slika 46.

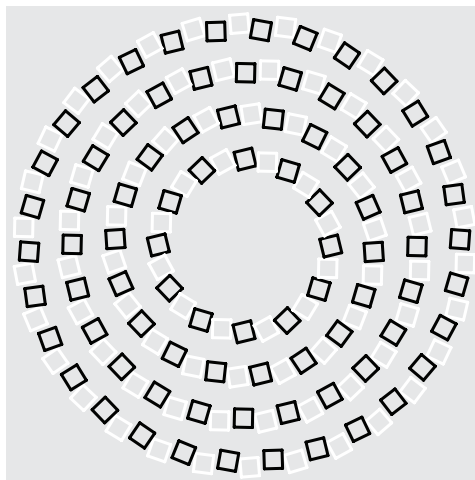

Korak 12. Nastavljamo konstrukcije pomoćnih kružnica, rotacija kao u prethodnim koracima. „Brisanje” pomoćnih kružnica, oznaka točaka i samih točaka rezultat će *sketcholuzijom* na slici 47. odnosno slici 48. ako „sakrijemo” kružnice. Dobivena *skecholzija* inspirirana iluzijom sa slike 39. sada može odgovoriti na pitanje. Oko nas vara; pred nama su kružnice.

Slika 47.

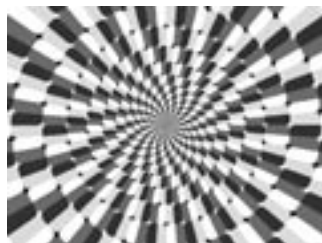
Slika 48.

Zadatak. Na slikama 49., 50. i 51. su iluzije uz koje stoji pitanje: *Spirala ili kružnice?* Nacrtajte *sketcholuziju* pomoću *Sketchpada* i tako odgovorite na postavljeno pitanje. Najbolji radovi bit će objavljeni i nagrađeni.

Slika 49.

Slika 50.

Slika 51.

Literatura:

1. M. Gardner: *The Colossal Book of Mathematics*, W. W. Norton & Company, New York, 2001.
2. N. Radović: *Geometrijske iluzije*, Matka **13** (2004./ 2005.) **50**, 88 – 91.
3. N. Radović: *Iluzije oblika*, Matka **15** (2006./ 2007.) **55**, 154 – 158.
4. N. Radović: *Koktel iluzija*, Matka **15** (2006./ 2007.) **58**, 79 – 83.

